

ĆWICZENIA DO WYWOŁYWANIA GŁOSEK SZUMIĄCYCH

Głoski „sz”, „ż”, „cz”, „dż” należą do tzw. głosek szumiących i są jednymi z najtrudniejszych pod względem artykulacyjnym. Podczas wymawiania „sz” oraz „ż” przód języka musi przybliżyć się do wałka dziąsłowego za górnymi zębami i jednocześnie musi się w tym miejscu wytworzyć szczelina. Natomiast podczas artykulacji głosek „cz”, „dż” następuje chwilowe zwarcie przodu języka z wałkiem dziąsłowym. Uczniowie klas pierwszych często zastępują te trudne głoski, głóskami łatwiejszymi o podobnym miejscu artykulacji, zwykle najpierw są to głoski „ś”, „ź”, „ć”, „dź”, a później „s”, „z”, „c”, „dz”.

Dzieje się tak dlatego, że dziecko nie potrafi jeszcze precyzyjnie wykonać pewnych ruchów artykulacyjnych. Zwykle dziecku trudność sprawia uniesienie języka do wałka dziąsłowego, co może być związane z małą elastycznością wędzidełka podjęzykowego. Bardzo ważne jest to, aby dziecko wymawiając głoski „sz”, „ż”, „cz”, „dż” oraz „s”, „z”, „c”, „dz” nie wystawiało koniuszka języka między zęby, gdyż może się to przerodzić w wadę wymowy – seplenienie międzyzębowe, a także aby nie kierowało wydychanego strumienia powietrza na bok - może się to przekształcić w seplenienie boczne.

Aby pomóc w opanowaniu tych głósek należy jak najczęściej proponować zabawy i ćwiczenia mające na celu usprawnienie motoryki narządów mowy (warg, języka) oraz ćwiczenia oddechowe. Wywołanie jednej głoski z szeregu głósek szumiących znacznie ułatwia wywoływanie następnych.

Podczas artykulacji głósek „sz,ż,cz,dż”, pamiętamy o utrzymaniu języka za górnymi zębami.

Ćwiczenia pomagające w wywołaniu głosek szumiących:
(Patrz ćw. usprawniające motorykę narządów mowy)

1. Ćwiczenia języka
2. Ćwiczenia warg
3. Ćwiczenia podniebienia
4. Ćwiczenia policzków
5. Ćwiczenia toru fonacji

Wywoływanie i utrwalanie głosek:

1. Ćwiczenia wstępne:

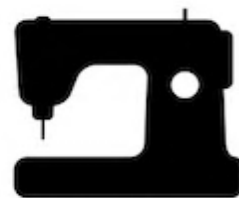
- *ćwiczenia w szybkim powtarzaniu głoski llllll..., przy szeroko otwartych ustach(pamiętamy, że język układamy na wałku dziąsłowym)*
- *ćwiczenia w szybkim powtarzaniu głosek: tttt..., dddd..., nnnn..., (przypominamy dziecku, że czubek języka ma uderzać o wałek dziąsłowy)*

2. Ćwiczenia wywoływania głoski „sz”:

- *zbliź zęby, wysuń wargi, podnieś czubek języka do wałka dziąsłowego, który wyczujesz językiem i dmuchaj przez zęby (naśladując szum fal lub jazdę samolotem)*

3. wymowa głoski „sz” w sylabach:

- *sza, szo, sze, szu, szy*
- *oszo, asza, esze, yszy*
- *asz, osz, esz, usz, ysz, szy*

4. wymowa „sz” w wyrazach:

- *spółgłoska „sz” w nagłosie: np. szafa, szatnia, szkoła...*
- *spółgłoska „sz” w śródgłosie: np. proszę, starszy, koszyk...*
- *spółgłoska „sz” w wygłosie: np. kosz, klosz, afisz...*

Uczeń powtarza wyrazy po nauczycielu lub rodzicu (jeśli dziecko ma trudności, to dzieli wyraz na sylaby), nazywa obrazki, w których „sz” występuje na początku, w środku, na końcu wyrazu, wyszukuje rysunki, których nazwy zawierają głoskę „sz”, czyta sylaby i przepisuje je do zeszytu, czyta wyrazy z „sz”: np. szablon, szachy, szary, szafka, szampon, szałwia, szarfa, szatyn, szelki, szereg, szopa, szosa, szumi, szuka, szyja (jeżeli występują trudności to przedłuża głoskę „sz”) ,piszę, noszę, wiszę, proszę, koszę, piszą, młodszy, starszy, afisz, kosz. Dla urozmaicenia zadań może samodzielnie wymyślać wyrazy z ćwiczoną głoską oraz modyfikować pracę wg własnej inwencji twórczej.

Analogicznie postępujemy ze spółgłoskami „ż”, „cz”, „dż”.

Źródła i literatura uzupełniająca:

- ❖ http://spnochowo.srem.pl/pliki/publikacje/nauczyciele/gloski_szumiace.pdf
- ❖ <http://www.edukacja.edux.pl/p-2416-korygowanie-wymowy-glosek-szumiacych-wywolywanie.php>
- ❖ <http://www.edukacja.edux.pl/p-2418-korygowanie-wymowy-glosek-szumiacychwywolywanie.php>
- ❖ http://www.przedszkola.malopolska.pl/logopeda/gloski_szumiace.html